

Protester mot höjd strömmingskvot i Centrala Östersjön för 2023

Publicerat 2022-10-28

Sedan EU:s fiskeministrar i oktober fattade beslut om fiskekvoterna för 2023 har debattens vågor gått höga. I både mediala och sociala kanaler har kvotbesluten lett till allt från förvåning och förundran till vilda protester och lakoniska konstateranden att kvoterna ligger inom de gränser som forskarna i Internationella havsforskningsrådet (ICES) rekommenderat. Inte minst har debatten gällt strömmingskvoten för centrala Östersjön som – trots larm om minskande fångster av allt mindre och magrare fiskar – tillåts öka med 32 procent nästa år samtidigt som kvoten för skarpsill minskar med 11 procent

Öka INTE strömmingskvoten i Centrala Östersjön, uppmanade de fiskeriansvariga på Länsstyrelsen i Östergötland redan augusti när de fick EU-kommissionens förslag på en 14-procentig ökning på remiss. Sänk kvoten istället med tanke på de minskande bestånden som nu också har allt mindre storlekar, skrev Lars Gezelius, då tf länsfiskerikonstulent.

Strömmingen är en central faktor i kustekosystemet i Östergötland. Den kommer in till skärgårdsområdet för lek under våren och är då en viktig bytesfisk för rovfiskarna samtidigt som stor strömming sannolikt äter en hel del av den nu snabbt ökande storspiggen. Och det är bra eftersom storspiggen i sin tur går hårt åt rovfiskarnas rom och yngel och starka bestånd av rovfisk behövs i ett friskt kustekosystem, vilket är prioriterat i Länsstyrelsens arbete med kustmiljön.

Mot den här bakgrunden förordade Länsstyrelsen en fortsatt minskning av strömmingskvoterna av försiktighetsskäl i kombination med ett fiskestopp under vårens lekinvandring. Deras råd klingade emellertid ohörda. Istället HÖJDE EUs Råd med fiskeministrar strömmingskvoten med 32 procent!

Foto: Länsstyrelsen i Östergötland

Alla surströmmingsälskare minns nog höstens ångest när jakten på burkar i affärerna blev allt vildare. Bottenvikens fiskare hade fått dåliga fångster på våren och gamla surströmmingssalterier hade tvingats minska sin produktion dramatiskt om de inte packat ihop för gott. Det påstods att burkar gick för flera hundra kronor på Blocket. När det gäller Bottenvikens strömmingsbestånd är ICES-forskarna ense med de lokala fiskarna och de rekommenderade en sänkning av kvoten med 28 procent. Den rekommendationen följde både EU kommissionen och senare fiskeministerna i EU-rådet för jordbruk och fiske. Men på SLU Aqua– Institutionen för Akvatiska resurser vid Sveriges lantbruksuniversitet – menar forskarna att det behövs en minskning av fiskeridödligheten på 20-30 procent av det beräknade möjliga maximala uttaget (F-msy) under tiotals år om man ska få tillbaka den tidigare åldersstrukturen och därmed storleken på strömmingen i Bottniska viken.

Fiskeriministerna dubblade kvotökningen

ICES´ beräkningar av F-msy – dvs hur mycket fisk man maximalt kan ta ut ur ett fiskbestånd under ett år utan att beståndets livskraft minskar—är ett viktigt underlag när EU ska lägga fast de årliga kvoterna för olika kommersiella fiskarter. Men det är inte det enda som ska vägas in i beslutet, som slutgiltigt fattas av de politiskt utsedda fiskeministerna från EUs alla medlemsländer. Även sociala och ekonomiska intressen, som hur fiskare av olika kategorier påverkas liksom fiskindustrier och samhällen, ska beaktas. Det innebär att både EU-kommissionen, som förbereder kvotbesluten och Rådet som fattar dem, kan landa på andra

nivåer än ICES. Det gjorde de i år när det handlade om centrala Östersjön dit hela Östgötaskärgården räknas.

Illustration på sill ur "Skandinaviens fiskar", 1895, av Wilhelm von Wright.

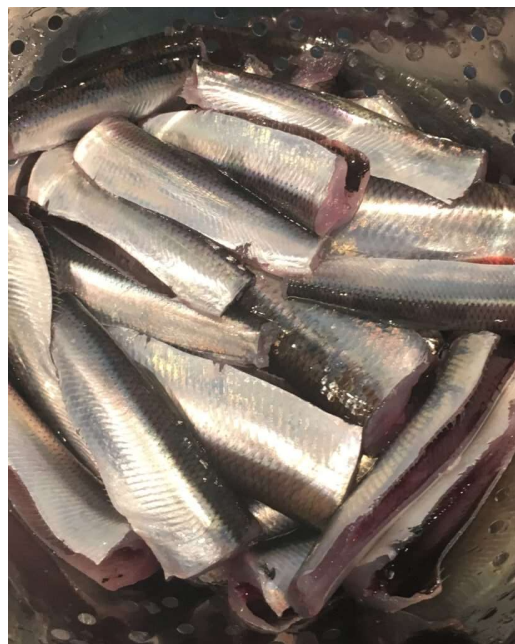
Även i Sankt Anna skärgård har fiskare noterat att det både blivit mindre strömming i skötarna och framför allt att den strömming som ändå fastnar är mindre och magrare än tidigare år och att den betar sig lite eljest i stekpannan. Förra året hade även ICES och EU noterat nedgången i strömmingsbestånden och sänkte kvoten med 45 procent och fiskeansvariga på Länsstyrelsen var glada.

Men i år har ICES-forskarna sett något annat, bl a med hänvisning till att strömmingen lyckades bra med leken 2019 och resultatet nu beräknas fylla på ordentligt i strömmingsstimmen. För 2023 har ICES räknat ut att man kan ta ut maximalt mellan 70 130 – 95 648 ton strömming ur centrala Östersjön utan att skada beståndet. EU-kommissionen la´ sig på den nedre gränsen och föreslog en kvotökning på 14 procent jämfört med 2022. Men när fiskeministrarna hade diskuterat färdigt mer än dubblade de kvotökningen till 32 procent och hamnade därmed på ICES´ övre gräns.

Orsaken till bristen på stora strömmingar ska undersökas

I anslutning till årets kvotbeslut har EUs fiskeministrar också gjort ett uttalande som regeringen betecknar som särskilt viktigt för Sverige. Det gäller förbättrade kunskaper om ålders- och storleksförändringarna i strömmingsbestånden där EU-kommissionen åtagit sig att undersöka orsakssambanden tillsammans med medlemsländerna och ICES.

– Vi får se hur lång tid det kommer att ta innan sådana undersökningsresultat påverkar fiskförvaltningen i Östersjön, kommenterar Ulf Bergström, forskare på SLU. Det pågår redan arbete på ICES och även vi har ett uppdrag från Havs- och vattenmyndigheten med samma inriktning. Och sällan har vi väl upplevt ett sådant opinionstryck som nu när det gäller att få fram ett annat sätt att förvalta Östersjöns fisk; ett som inte bara väger in maximalt uttag utan också havsdirektivets krav på exempelvis naturlig ålderssammansättning i fiskbestånden och långsiktig hållbarhet i ett vidare perspektiv.

Strömmingen har central roll i Östersjöns ekosystem

Strömmingen – i synnerhet den stora – har en central roll i Östersjöns hela ekosystem eftersom den samtidigt som den själv är en rovfisk på spigg, utgör föda för större rovfiskar, säl och skarv. Bristen på stor strömming kan vara bidragande orsak till den spiggexplosion som iakttagits i Östersjön, misstänker Lovisa Wennerström, miljöanalysspecialist på SLU, och spiggen påverkar i sin tur bestånden av abborre och gädda eftersom den äter deras larver och ägg.

Men hela detta komplicerade samband ingår inte i ICES´ uppdrag att väga in i sina vetenskapliga råd. Uppdraget inskränker sig till att fastställa de maximala fiskekvoterna som kan tas ut utan att ungfiskbestånden hotas på lång sikt.

Förutom strömming och skarpsill omfattar EUs kvotbeslut också torsk, lax och rödspätta. För torsk kvarstår förbudet mot riktat fiske i hela Östersjön (mindre bifångster är dock tillåtna) och för lax söder

om Åland. Kvoten för skarpsill minskar med 11 procent i Östersjön medan rödspätekvoten ökar med 25 procent.

Ett slag mot Östersjön eller helt enkelt korkat?

EUs kvotbeslut har mötts med bestörtning på flera håll. "Ett hårt slag mot Östersjön" skrev [BalticWaters2030](#) och hänvisade till [Östersjöcentrum](#) vid Stockholms universitet, som redan för ett år sedan krävde att strömmingskvoten för Centrala Östersjön borde sättas 50 procent under det beräknade maximala uttaget, för säkerhets skull. "Sillens sak är vår! utropar redaktören för [Deep Sea Reporter](#), när han protesterar mot det han kallar "rovfisket som slår sönder både ekologin i Östersjön och ruinerar yrkesfisket". "Helt orimliga beslut i ett läge när sillkvoterna borde minskas och skarpsillskvoten höjas rejält", hävdade Anders Svensson, en energisk västkustbloggare och redaktör för [Svensons Nyheter Njord](#), som vanligtvis är djupt kritisk mot både Deep Sea Reporter, Stockholmsforskarna och stiftelsen BalticWaters liksom mot SLU:s analyser av orsakerna bakom strömmingstillståndet i Östersjön. "Det är helt enkelt ett rent korkat beslut", menar han.

Strömming. Akvarell av Boel Mårtensson.

Fiskeansvariga på Länsstyrelsen i Östergötland sällar sig också till kritikerna. Lars Gezelius menar att kvothöjningen är högst olämplig och menar att försiktighetsprincipen borde fått råda istället för att sätta lit till att den bättre årsklassen av strömming 2019 håller för ett högre uttag.

På SLU:s hemsida finns en mycket informationsrik artikel som försöker svara på de flesta frågor om fiskekvoterna – hur de tas fram och beslutas, målkonflikter mm. [SLU svarar på frågor.](#)